

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΑ

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλους Πολιτικά (Θ 2, 1-4)

Ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἔσται ἡ παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. Νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων. Οὐ γὰρ ταῦτά πάντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἄριστον, οὐδὲ φανερόν· πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἥθος· ἕκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχώδης ἢ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν πότερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κριτάς τινας)· περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμενον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθὺς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἀσκήσιν αὐτῆς). Ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων, οὐκ ἄδηλον· ὅτι δὲ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθερίων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθερίων φανερόν, καὶ ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ βάνανυσον. Βάνανυσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἀχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τὴν διάνοιαν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ

- A.** Από το κείμενο που σας δίνεται να αποδώσετε στη νέα ελληνική το απόσπασμα: «ἕκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείαςἢ τὴν διάνοιαν».

[Μονάδες 10]

- B.** Να γράψετε τις απαντήσεις των θεμάτων που ακολουθούν:

- B.1.** Με βάση το περιεχόμενο της πρώτης περιόδου του πρωτότυπου κειμένου και λαμβάνοντας υπόψη σας και το κείμενο που

προηγείται από αυτό, να παρουσιάσετε τις συγκεκριμένες προτάσεις του Αριστοτέλη για το εκπαιδευτικό σύστημα.

[Μονάδες 10]

- B.2.** «ἔκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας...καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς»). Ποιους προβληματισμούς εκφράζει στο συγκεκριμένο χωρίο ο Αριστοτέλης σχετικά με το περιεχόμενο της παιδείας της εποχής του καθώς και με την προσέγγιση της αρετής;

[Μονάδες 10]

- B.3.** «Ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι..... ἢ τὴν διάνοιαν»: Στο απόσπασμα του πρωτότυπου κειμένου ο Αριστοτέλης δίνει τους βασικούς στόχους που κατά τη γνώμη του πρέπει να έχει η παιδεία. Στο μεταφρασμένο κείμενο που ακολουθεί παρουσιάζει το είδος του πολιτεύματος που θεωρεί ότι είναι η χειρότερη μορφή δημοκρατίας. Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά αυτού του πολιτεύματος και πώς η παιδεία που προτείνει στο πρωτότυπο κείμενο θα μπορούσε να αποτρέψει την επικράτηση του συγκεκριμένου φάυλου πολιτεύματος;

Αριστοτέλους Πολιτικά (Δ4, 26)

Μια άλλη μορφή δημοκρατίας είναι αυτή στην οποία ισχύουν όλα τα προηγούμενα, η υπέρτατη όμως αρχή είναι τώρα ο λαός, όχι ο νόμος· είναι η περίπτωση κατά την οποία τα ψηφίσματα έχουν μεγαλύτερη ισχύ από το νόμο· αυτό συμβαίνει όταν στην πόλη υπάρχουν και δρουν δημαγωγοί. Στις δημοκρατικές πόλεις που κυβερνιούνται κατά το νόμο, δεν κάνει ποτέ την εμφάνισή του δημαγωγός, ἀλλ' είναι οι άριστοι πολίτες που έχουν την πρωτοκαθεδρία. Οι δημαγωγοί κάνουν την εμφάνισή τους εκεί όπου οι νόμοι δεν αποτελούν την υπέρτατη αρχή.

[Μονάδες 10]

- B.4.** Ποια σημασία έχει η λέξη *πόλις* στον αρχαίο ελληνικό λόγο και ποιο είναι το συγκεκριμένο περιεχόμενό της στα *Πολιτικά* του Αριστοτέλη;

[Μονάδες 10]

- B.5.** α) **μέθεξι, επίσκοπος, ουσία, δέηση, οισοφάγος:** Με ποιες λέξεις του κειμένου από το πρωτότυπο σχετίζονται ετυμολογικά οι παραπάνω;

[Μονάδες 5]

- β) νομοθετητέον, ύπολαμβάνουσι, όμολογούμενον, διηρημένων, άπεργάζονται: Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους μέρη και από το δεύτερο συνθετικό τους να σχηματίσετε μία παράγωγή λέξη της νέας ελληνικής γλώσσας για καθένα απ' αυτά.

[Μονάδες 5]

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἵνα δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ μακρὰ λίαν λέγων ἐνοχλῶ, τὰ κεφάλαια ὧν συμβουλεύω φράσας ἄπειμι. Παρασκευάζεσθαι μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθροὺς κελεύω, ἀμύνεσθαι δὲ καὶ βασιλέα καὶ πάντας, ἂν ἀδικεῖν ἐπιχειρῶσι, ταύτῃ τῇ αὐτῇ δυνάμει φημί δεῖν, ἄρχειν δὲ μηδενὸς μήτε λόγου μήτ' ἔργου ἀδίκου, τὰ δ' ἔργα ἡμῶν ὅπως ἄξια τῶν προγόνων ἔσται σκοπεῖν, μὴ τοὺς ἐπὶ τοῦ βήματος λόγους. Κἂν ταῦτα ποιῇτε, καὶ ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τοῖς τάναντία πείθουσι συμφέροντα πράξετε· οὐ γὰρ ὀργιεῖσθε αὐτοῖς ὕστερον, νῦν ἀμαρτόντες.

[Δημοσθένους Περί των συμμοριῶν 41]

[- οὐ γὰρ ὀργιεῖσθε **αὐτοῖς**: εννοεῖ τοῖς τάναντία πείθουσι.

- νῦν ἀμαρτόντες = για τυχόν εσφαλμένη απόφασή σας τώρα.]

Δ. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

α)	δυνάμει:	αιτιατική ενικού.
β)	μηδενός:	γενική πληθυντικού στο αρσενικό γένος.
γ)	ὕμῖν αὐτοῖς:	γενική πληθυντικού του αρσενικού γένους στο γ' πρόσωπο (και τους δύο τύπους).
δ)	πάντας:	δοτική πληθυντικού στο ίδιο γένος.
ε)	ἀμαρτόντες:	δοτική πληθυντικού στο ίδιο γένος.

[Μονάδες 5]

2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

- α) ἄπειμι: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα.
 β) φημί: γ' πληθυντικό παρατατικού.
 γ) πείθουσι: β' πληθυντικό υποτακτικής β' αορίστου μέσης φωνής.
 δ) συμφέροντα: ο αντίστοιχος τύπος στον μέλλοντα.
 ε) ἐπιχειρῶσι: ο αντίστοιχος τύπος στην ευκτική.

[Μονάδες 5]

3. α) ὧν, β) ἀμύνεσθαι, γ) τῇ αὐτῇ, δ) λόγου, ε) τῶν προγόνων, στ) ταῦτα: να αναγνωρίσετε συντακτικά τις λέξεις.

[Μονάδες 6]

4. ἂν ταῦτα ποιῇτε - πράξετε: να αναγνωρίσετε το είδος του υποθετικού λόγου και να τον μετατρέψετε σε απλή σκέψη του λέγοντος.

[Μονάδες 4]

5. Να μεταφράσετε το αρχαίο κείμενο στη νεοελληνική.

[Μονάδες 20]